

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei

Pe 6 luni . . . 20 Lei

Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Graiul cifrelor.

(=) Numărul acesta este ultimul din acest an și fiindcă s'a promis — în legătură cu discuția referitoare la broșura anonimă dela Sibiu —, că asupra „privilegiilor” de cari se bucură biserica noastră, în cadrele celui mai nou buget al țării, față de cea ortodoxă, vom cerca să aruncăm puțină lumină, găsim că e bine să nu amânăm acest lucru pe anul ce vine.

Situația vom căuta s'o lămurim pe temeiul de cifre, mai grăitoare decât orice cuvânt, pentru ca să punem, odată pentru totdeauna, capăt insinuării incalificabile, că biserica noastră se mai bucură și azi de „o situație privilegiată” față de biserica ortodoxă, și pentru ca de altă parte să se înțeleagă în sfârșit motivele reale și nici de cum închipuite, pentru cari am ținut să accentuăm mereu, eă suntem dați la o parte, cerând o reparare cât mai neîntârziată a acestei situații, în sensul unei de-săvârșite parități.

Pentru ca cetitorii noștri să fie deplin orientați ținem să le spunem, că cifrele de mai jos nu sunt luate din gazete, cari pot să greșească, ci din publicația oficială a ministerului cultelor și artelor referitoare la bugetul cheltuelilor acestui departament pe exercițiul 1911—1922.

Ne privesc acum singur datele referitoare la culte și în special cele referitoare la Transilvania. Se știe anume, că în această provincie biserica noastră nu e cu mult mai puțin numeroasă decât cea ortodoxă și astfel o comparație între cheltuelile lor se poate face cu destulă ușurință.

Bugetul împarte cheltuelile cultelor din Transilvania în cheltueli personale și materiale. Și unele și altele le înregistrează apoi separat pentru „cultul ortodox” (român și sârb) și separat pentru „cultele străine”, ori, cum li-se zice mai nou — în urma protestelor noastre —, pentru „cultele catolice și cultele diverse”.

În ce privește cheltuelile personale, găsim că bugetul prezintă o situație care nu favorizează într'un chip mai deosebit cultul ortodox față de celelalte culte. Sunt și aici câteva poziții (ca „chirie pentru preoții ortodoksi”, „scumpete pentru preoții ortodoksi” ș. a.), cari lipsesc în rubrica personalilor celorlalte culte, dar comparând sumele finale de 30,425.755 lei la cultul ortodox, cu un număr de circa 2200 preoți, față de cele 45,639.122 lei la cultele catolice și diverse, cu un număr de aproape 3500 preoți, găsim că proporția nu este în de-favorul nostru decât foarte puțin.

Cu totul altfel stă însă lucrul în ce privește cheltuelile materiale. Aici, unde nu a mai fost o normă legală, care sa nu poată fi nesocotită, ca la rubrica cheltuelilor personale, s'a lucrat cu deplină libertate, manifestându-se în chipul cel mai învederat lipsa totală de

bunăvoință întru a aplica „cultelor catolice și diverse” — între cari biserica noastră figurează cel puțin cu acelaș contingent de suflete ca toate celelalte împreună, — norme, și dacă nu întru toate la fel, căci asta ar însemna deplină paritate, dar măcar norme cari să nu te revolte.

Căci, iată, într'adevăr, care e cazul.

Cultul ortodox primește pentru „cheltueli de deplasare a protopopilor” suma de 182,000 față 342,800 ale celorlalte culte; pentru „deficienți, văduve și orfani” 500,000 (față de 300,000); pentru „burse la clerici în țară și străinătate” 400,000 (față de 220,000); pentru „construiri și reparări de biserici și case parohiale” 1,000,000 (față de 400,000); pentru „catedrala din Sibiu (reparare), Cluj și Arad (reparare)” 2,300,000 (față de 200,000 pentru biserica noastră din Cluj); pentru „coruri permanente și cântăreși” 200,000 (față de 42,446); și pentru „diferite ajutoare” 400,000 (față de 150,000). Dar afară de această deosebire absolut nefavorabilă cultelor catolice și diverse, a căror cheltueli materiale se cifrează cu nu mai puțin decât 3,326,554 lei mai jos decât cheltuelile similare ale cultului ortodox, mult mai redus ca număr, mai este și o altă deosebire. Cultul ortodox are adevărat și alte poziții, cu totul inexistente dincolo, și anume: pentru „trebuințele materiale (?) ale centrelor eparhiilor ortodoxe (inclusive vicariatul sârbesc)” 1,432.334 și deosebit „pentru mobile consistoriale și reședințe în Cluj și Oradea-mare și înzestrarea lor” 1,500,000; plus 300,000 pentru „subvenționarea fondurilor eparhiale de pensie ale personalului parohial și eparhial”. Cu aceste adausuri deosebirea dintre cheltuelile materiale prevăzute pentru cultul ortodox față de cele „catolice și diverse” prezintă cifra extraordinară de 6,559,088 lei în favorul cultului ortodox.

Așa grăiesc cifrele reci. Și la graiul lor nu mai avem nimic de adaus. Suma de mai bine de șase milioane și jumătate, cât s'a pus, într'un singur an, la dispoziția bisericii ortodoxe în plus față toate celelalte culte din Transilvania, între cari dacă vor fi unele foarte bine ori destul de bine aranjate de pe vremea stăpânirii maghiare, de sigur nu este cazul în ce privește biserica noastră (aproape tot așa de mare ca și cea ortodoxă), este o dovadă incontestabilă, că nu noi suntem cultul care se bucură de „privilegiu” în țara aceasta. Ele se înscriu, din potriiva, cu cifre mult grăitoare, în favorul ortodoxismului românesc și sârbesc (!).

Din aceste cifre, pentru a căror autenticitate luăm întreagă răspunderea, va putea scoate sperăm, încheerile ce se impun și autorul „Schismei românești”, care încă s'a încercat să lucreze cu cifre. Dar mai pe sus de toate va trebui să scoatem noi îndemnul de-a mișca de-acum înainte toate pietrele pentru a ni-se măsura în viitor cu aceeași măsură. Ne place anume să credem, că nu este admi-

sibil în țara aceasta, ca Sârbii, pentru că sunt ortodoksi, să poată fi preferiți față de biserica noastră română unită, pentru singurul motiv că este de aceeași lege română cu toți frații noștri de sânge.

Nu putem crede! E vorba de complinirea scaunului episcopesc dela Oradea-mare. Un cercular mai recent (21 Dec. c.) al V. Ordinariat episcopesc de acolo, spune că ar avea informația, „că în unele părți ale diecezei s'ar fi pornit o mișcare anticanonică . . . condamnată, ca prin anumite liste de subscriere, prin memorande și pe cale ziaristică să opteze pe una sau alta persoană la scaunul episcopesc”. Alte informații particulare cercă să ne indice chiar și părțile vizate ale eparhiei (ar fi vorba de jurul Șetinului!) precum și persoana (pe care o cunoaștem cu toții), în favorul căreia s'ar fi pornit, încă de pe vremea ministeriatului dlui Goga, această mișcare unică în biserica noastră.

Informațiilor particulare, pe care le deținem mai de mult și cari ne mai spun și alte lucruri în legătură cu acest neobosit auto-candidat la un tron arhieresc, n'am vrut să le dăm nici o crezare. Ordinul V. Ordinariat orădan, prin care se reprobă „cu toată tăria” uneltirile de această natură, ne pune însă pe gânduri. Nu pentru că, ne-am teme că atari uneltiri ar putea să mai prindă în vremile acestea schimbate, isbutind să scoată la suprafață oameni cari nu se sfiesc a recurge și la atari proceduri pentru a înșela pe cei ce ar mai putea să fie înșelați, ci ne doare constatarea aceasta, fiindcă este nespuse de umilitor pentru biserica noastră să se poată crede, din partea oricui și măcar un singur moment, că prin atari manopere s'ar putea câștiga în zilele noastre un scaun arhieresc. Dar, ce este și mai mult, ne doare mai ales pentru că prin confirmarea acestei părți par a se confirma și celelalte svonuri puse în circulație în legătură cu această persoană...

Dar nu se poate! Lucrul acesta ar fi atât de grozav, încât ne repugnă să putem presupune, că un preot al bisericii noastre ar fi fost capabil de astfel de fapte. Și pentru că gândul lor să ne fie și mai departe, ținem să se știe, că, cu toate afirmațiile contrare, noi . . . nu putem crede nici în uneltirile de cari se vorbește.

„Memoriu strașnic”. Așa se numește, în numărul din 15 Dec. c. al revistei „Învățătorul” din Cluj, faza acțiunii de sugrumare a școlilor confesionale, care o preocupa atunci. Pe vremea aceea era încă vechiul regim, inspi-ratorului fervent al tuturor memoriilor, mai mult ori mai puțin strașnice, și turburătorul permanent al liniștii satelor noastre pe tema statificării pe loc a școlilor confesionale, și de aceea nu ne surprinde, că acest organ oficial al învățătorilor își permite să grăiască încă tot de pe cal.

Ni-se pare însă, că are să li-se infunde acestor mari și desinteresați prietini ai școlilor

statului. Dl Mateiu, fostul revizor al școlilor confesionale ale Sibiiului, a fost seos dela direcția învățământului primar, și noul director d. Vircol pare a avea mai multă înțelegere pentru această problemă. O hârtie mai nouă iscălită de dânsul ne dă chiar dreptul să credem, că ne găsim la începutul unei noue ere în această materie.

Autoritatea noastră bisericească adunase adecă, fără nici o greutate de altfel, un întreg buchet de samavolnicii săvârșite din partea unor dd. revizori cu școlile noastre și la o remonstrație energică făcută din parte-i în chestia aceasta, a sosit de curând un răspuns care se abate binișor dela nota de strășnicie a celor, cari pare că și-au cam pierdut sprijinul avut până acuma. În acestu se spune, că „ministerul privește școlile confesionale *egal de folositoare culturii* ca și pe cele de stat”; că este de acord „ca biserica și statul să meargă mână mână în chestiile educației masselor”; că dd. revizori *n'au fost autorizați să se atingă de existența școlilor bisericii noastre* și că peste tot *nu au îndreptățirea de-a lua dispoziții față de școlile confesionale din propria inițiativă*.”

Declarațiile acestea nu ne încânta și de sigur nu au darul de a ne desarma în lupta pentru biruința completă a punctului nostru de vedere. Dar ele sunt, fără îndoială, semnele unei alte atmosfere, mult mai puțin rășnoice, și ne place să credem ca în acest nou (?) cadru se va mai îmblânzi poate și „strășnicia” memoriului care preocupă (!) în atât de mare măsura pe marii regeneratori dela Cluj ai învățământului românesc.

Să sperăm!

Cetiți și răspândiți:

„Unirea!”

Orientul pentru Papa.

Desvelirea solemnă a monumentului papal dela Constantinopol —
Reprezentanții întregului Orient la picioarele Papei — Vorbirea delegatului apostolic.

Cine nu ar cunoaște stăruințele extraordinare depuse de sf. Părinte al Romei în cursul războiului mondial pentru împăcarea neamurilor învrăjbite, poate să-și facă o idee despre ele din serbările aranjate, acum de curând, din partea întregului Orient, în onoarea acestui mare Pontifice.

Interesul, dragostea și grija adevărat părintească, pe care acest șef al bisericii romane a știut să le aibă în toată vremea, dar mai ales în cursul războiului, față de toate neamurile fără deosebire de confesiune, a îndemnat pe reprezentanții Orientului, să se gândească la eternizarea în bronz a memoriei atâtor binefaceri săvârșite de dânsul. S'a hotărât deci ridicarea la Constantinopol a unei impunătoare statuie, care să închipuiască pe Benedict al XV-lea, încredințându-se lucrarea ei talentatului sculptor Quatrini, care a făcut din această primă statuie a Constantinopolului, și a întreg imperiului turcesc, o adevărată capodoperă, vrednică de acela pe care-l reprezintă.

Ea poartă următoarea inscripție:

Marelui Pontifice — Al orei tragice a lumii — Lui Benedict al XV-lea — Binefacătorului popoarelor — Fără deosebire de neam și de religie — În semn de recunoștință — Orientul — 1914 — 1919.

Desvelirea acestui monument, ridicat *exclusiv* din contribuțiile celor ce nu sunt de legea catolică, s'a făcut cu mare solemnitate în ziua de 11 Decembrie c. Așezată în piața din fața catedralei latine, împodobite din acest prilej cum poate n'a mai fost nici când mai înainte, statuia sf. Părinte a adunat în jurul său în această ziă tot ce numai Constantinopolul și

Orientul întreg a avut ca figuri reprezentative. În frunte cu Alteța Sa imperială, principele moștenitor Abdul Medjid Effendi, au participat foarte mulți membri ai familiei imperiale, toți demnitarii palatului, întreg ministerul, în frunte cu Izzet Pașa, toți demnitarii înalți ai imperiului, reprezentanții Senatului, înalții comisari ai puterilor semnate și întreg corpul diplomatic. Confesiunile necatolice au fost reprezentate prin marele rabin Haim Naum Effendi, împreună cu președintele și alte somități ale comunității izrailite, patriarhul armean gregorian Zaven, patriarhul Elie al Siriei, mitropolitul rus Anastasov, mitropolitul bulgar, căpetenia comunității protestante și alții. De sine se înțelege, că arhieriei și clerul bisericii catolice, apusene și orientale, din Orient s'au înfățișat în număr complet.

Dintre vorbirile cari s'au ținut s'a remarcat în chip deosebit cuvântul de mulțumită spus în numele Papei din partea delegatului său apostolic, Monsignorul Dolci. Revocând vizita făcută Constantinopolului din partea Papiilor Ioan I. în 525, a sfântului Agapet în 535 și a Papei Vigiliu în 547, cari au venit atunci mânași de idealul, că binele societății umane este totdeauna inseparabil de acela al religiunii, delegatul apostolic spune că și această prezență, cu spiritul și cu chipul, a sfântului Părinte al Romei Benedict al XV-lea, se datorește aceluiaș ideal. „Sufletul mare al acestui părinte a creștinătății a palpat, spune-el, în toate sbuciumările Orientului, pe câmpurile de luptă, în taberele de concentrare, deasupra mormintelor eroilor, și alături de văduve, orfani, părăsiți, și de toți năcăcăjiții războiului. El a uscat mulțime de

□ □ Foiața „Unirii” □ □

O dorință.

— Pentru reorganizarea „Culturii Creștine” —
de prof. Dr. Alexandru Rusu.

Între membrii din Blaj ai „comitetului de editură și redacție” al revistei lunare „Cultura Creștină” se discută în timpul din urmă cu mult interes chestiunea reorganizării acestei reviste. Este una din cele mai importante probleme ale vieții noastre bisericești, și de aceea am crezut că e bine, ca acum în preajma hotărârilor ce ar fi să se iee pentru noul an, să spun și eu un cuvânt în această chestiune. Nu fac parte din comitetul numit și astfel părerea mea poate fi socotită cu drept cuvânt ca „un glas din afară”, despre care îmi place totuși să cred că reoglindește cele mai intime dorințe ale întregii noastre preoții.

„Cultura Creștină”, întemeiată de corpul profesoral al facultății de teologie din Blaj, a căutat să dea cetitorilor săi, într'o vreme când celalalt organ de publicitate al Blajului, „Unirea” avea preocupări mai mult de ordin politic, hrana necesară unei conștiințe creștinești și preoțești. Având în plan intențiunea de-a angaja în serviciul ideilor sale pe cât mai mulți dintre intelectualii bisericii noastre, dar mai ales pentru motivul, că la Șimleu apărea atunci „Păstorul sufletesc” al pâr. A. Coste, iar dela 1913 și „Cuvântul Adevărului” dela mănăstirea Prislopului, ambele reviste pentru predici și altă activitate *pastorală*, „Cultura

Creștină” nu a luat în programul său acest teren de muncă. În tot răstimpul, cât am condus-o, ca redactor al ei, dela întemeierea din 1911 până la sfârșitul anului 1918, când a trebuit să mă despart de ea, am căutat de acord cu foștii mei colegi de redacție, să fac din această revistă — scoțând-o pe cât numai s'a putut totdeauna la termen (de două-ori pe lună) —, o oglindă fidelă a vieții bisericești de pe terenurile cari nu erau servite din partea „Unirii”, respective a celor două reviste amintite. Dacă am reușit sau nu să dăm ceea ce ne-a fost intențiunea este o altă chestiune, și desigur nu scriitorul acestor rânduri este chemat s'o constate.

Azi împrejurările sunt altele. Ambele noastre reviste de predici au încetat să apară și suntem convinși că moartea lor nu a provenit din greutăți de ordin material. A spune aceasta ar însemna să nu ne dăm seama, că preoțimea noastră are cea mai mare lipsă de ajutor tocmai în această direcție. Și asta nu pentru că calificarea de care dispune nu i-ar da temeiul necesar pentru a satisface îndatoririi atât de importante de-a vesti cuvântul Domnului în toate Duminecile și sărbătorile, ci pentru simplul motiv, că împrejurările unei vieți familiare de multeori necăjite pentru grija pâinii de toate zilele, nu îi permite totdeauna pregătirea necesară. Ceea mai bună dovadă pentru aceasta este de altfel însuși faptul, că această preoțime a știut să susțină, la timpul său, pe lângă „Unirea” și „Cultura Creștină”, și cele două reviste de predici.

Găsim deci că este o adevărată necesitate, ca „Cultura Creștină” să îmbrățișeze de

acum înainte și terenul părăsit de cele două reviste adormite. Este singura revistă, menită a interesa întreaga provincie bisericească — căci cele două organe oficiale ale eparhiei de Gherla și de Lugoj servesc mai mult pentru înlocuirea „cerculelor” noastre —, și astfel afară de binele nespuse ce s'ar face preoții noastre prin ajutorul omiletic ce ar putea să primească, suntem de firma convingere că și-ar face și șie-și cel mai mare bine, ajungând la un număr cel puțin îndoit al abonenților săi de astăzi.

„Unirea” își dă acum toată silința să fie un organ al vieții bisericești, privită sub toate aspectele de actualitate, și prin apariția ei săptămânală este în situația de-a se ocupa de chestiunile la ordinea zilei în așa măsură, încât o înregistrare a lor în „Cultura Creștină”, făcută în cazul cel mai bun odată la lună, nu poate fi decât o repetare sumară a lor, în formă schimbată. Căutarea unui alt teren de muncă, ori mai bine zis lărgirea cadrelor ei prin susținerea tuturor chestiunilor de ordin omiletic — pastoral, de cari „Unirea” nu se poate ocupa decât sub aspectul actualității, este deci oarecum dela sine indicată.

În concret, contemplăm această revistă pe cum urmează. Lună de lună — fiindcă în cazul acesta va fi neapărat de lipsă să iasă la timp! — ea va da, pe lângă câteva studii de actualitate ori de știință, cu preferință de ordin pastoral, și cari nici când nu vor putea abonda în detrimentul părții omiletice, schițe de predici pentru toate Duminecile și sărbătorile din luna ce urmează datului apariției. Din vreme în vreme, mai ales când sărbătorile

lacrimi și a întărit milioane de suflete. Monumentul acesta va fi pentru totdeauna un simbol al dragostei, care trebuie să unească sufletele omeniei întregi. Se bucură, că în acest Orient și în această capitală a lui, dragostea înflăcărată a sf. Părinte a putut să trezească acelaș sentiment de iubire, în dănuirea căruia vede o puternică garanță pentru un mai frumos viitor.

Iată deci că s'a găsit temelul de unire religioasă dintre Apus și Răsărit. L-a regăsit Orientul care-l pierduse, și fiindcă în Apus el a existat totdeauna, să sperăm că monumentul papal din Constantinopol nu va rămânea un simplu simbol, un semn de recunoștință, ci va face nu peste mult să mai putem cânta odată: *Laetentur caeli et exultet terra!*

Fiat! Fiat!

Din Săcuime.

Di Macedon Cionca, primprețor în Ocland, ne trimite o scrisoare mai lungă referitoare la situația neamului nostru în părțile acelea, din care reținem părțile cari privesc mai de aproape biserica noastră.

...La noi în Săcuime încă s'a început munca de organizare și de înviere națională. Și a fost timpul suprem să se facă, pentru că cine cunoaște Săcuimea știe, că aici deja bătuse ora a 12-a și compatrioții noștri deja pregăteau prohodul românismului desnaționalizându-l cu desăvârșire, cu deosebire în anii ultimi ai războiului.

Cu durere trebuie să constat însă, că cu toate intențiunile bune a celor trimiși aici, cu tot zelul depus cu eea mai mare însuflețire în interesul național, nici până azi nu s'a ajuns la rezultatul dorit, împiedecându-ne zi de zi cu deosebire pe teren cultural și bisericesc de obstacole până acum nebănuite.

E lucru știut, că din cauza urgiei vremurilor de tristă amintire, aici în Săcuime Românii s'au pierdut aproape cu totul, așa că azi

lipsește ori sunt mai puține, aceste schițe se vor referi și la teme ocazionale (cununii, înmormântări, introduceri în parohie ș. a.). Afară de această parte, care prin interesul ce va putea să trezească în cetitori și mai ales prin folosul ce va aduce, va trebui să fie punctul de forță al fiecărui număr, ar fi de dorit să nu lipsească, dacă numai se poate din nici un număr, felurite „chestiuni pastorale” și „cazurile de conștiință”, cultivate cu mult rezultat în revistele similare ale altor neamuri. —

Aceasta este părerea și dorința pe care am crezut că e bine să o supun, și pe această cale, aprecierii binevoitoare a „comitetului de editură și redacție” a „Culturii Creștine”. Am făcut o, pentru că o cred realizabilă, și pentru că am convingerea că aducând chestiunea în discuția publicității se va realiza cu o zi mai curând. Imi dau seama, că pentru a scoate revista în atari condiții, și mai ales totdeauna la timp, se cere o muncă destul de intensă și chiar o împățire rațională a muncii, dar ar fi o jecnire a membrilor aceluși comitet, socotindu-i și numai pe cei din Blaj, a presupune că nu ar fi capabili s'o facă ori că nu ar avea înțelegerea necesară pentru adevăratele necesități ale vieții noastre bisericești.

De aceea îi rog cu multă insistență, ca în discuțiile ce se urmează pentru reorganizarea revistei „Cultura Creștină” să țină seamă, pe cât posibil, și de această dorință.

Cereți pretutindeni „Unirea”!

numai bisericuțele de lemn goale, ruinate și date uitării, ne mai amintesc că odinioară aici au fost comune întregi românești. Și considerând de-o parte politica guvernelor ungare de a maghiariza, cu orice preț, tot ce avea ființă românească pe acest pământ strămoșesc, iar de altă parte slăbiciunea preoților trimiși aici în bună majoritate cu o calificare și mai ales cu suflet românesc prea puțin, pierderile îndurate de neamul nostru se explică ușor și fără de rest.

Schimbându-se vremile, s'a lucrat și se lucrează pe teren bisericesc și școlar foarte mult, dar rezultatul este puțin. Și cauza e, că nu avem sprijin de ajuns. Dacă înaintăm așa nici într-un secol nu putem redobândi ce am pierdut și ce ne compete, fără ca să jignim drepturile altora. Din luna Aprilie a. c. avem aici în comuna Almaș (plasa Ocland) un preot misionar în persoana părintelui Octavian Harșian, care muncește cu multă abnegațiune în interesul bisericii și a neamului, dar activitatea lui e periclitată din cauza sărăciei, întrucât leafa de 500 Lei lunar fără stole și alte venituri, la cari nu se poate aștepta delă niște păstori și servitori năcăjiți, cari singur au mai rămas credincioși bisericii românești, nici pe de parte nu-i ajunge pentru a subsista. Și tot așa stăm cu școlile. Ce-i drept în Almaș și în Varghiaș s'a înființat o școală de stat cu limba de propunere română, dar învățători cari să fie la culmea chiemărei, cari să-și poată jertfi toată vremea în interesul scoalei, nu se angajează în părțile acestea, pentru că nu au din ce trăi.

Va trebui deci ca autoritățile superioare, și cu deosebire cele bisericești, să dea în viitor o deosebită atenție acestei regiuni, exoperând delă stat ajutoare speciale pentru preoții, cari se vor angaja să muncească românește în părțile acestea.

Pe urmă încă o rugare către Preavenatul Consistor delă Blaj.

În lipsa unui preot gr.-catolic în apropiere, credincioșii Români din părțile acestea au fost păstoriți multă vreme din partea preotului de ritul latin din Crăciunel, care a lucrat și mai lucrează și astăzi pentru ca aceștia să fie socotiți ca aparținători ritului său. Noi știm însă, că schimbarea ritului nu se poate face fără învoirea autorităților bisericești mai înalte, și fiindcă aceasta nici când nu s'a cerut, este datoria acestui Preavenat să găsească mijloacele potrivite pentruca sufletele românești, cari se pot cunoaște foarte ușor după nume, să fie readuse în sinul ritului românesc, de care nici când n'au avut voie să se despartă.

Și cerem să se facă lucrurile acestea cât mai curând, până nu e târziu. Pentru orice ziună pierdută acum, se va cere poate mai târziu o muncă de ani.

Macedon Cionca.

Revistă bisericească.

În 22 Decembrie s'au implinit 7 ani delă încoronarea solemnă a sf. Părinte al Romei, Papa Benedict al XV-lea. Din acest prilej s'au făcut în Vatican solemnitățile obișnuite, iar „L'Osservatore Romano” a scos un număr festiv, stăruind asupra perpetuității primatului de jurisdicție al Papei.

Școala Orfelinului delă mănăstirea Bicsadului, de care s'a mai făcut vorbă în aceste coloane, s'a deschis de curând cu aproape 40 de elevi. Cum însă numărul lor crește într-una, iar venitele mănăstirii nu mai ajung pentru a hrăni și îmbrăca pe orfanii de războiu cari aleargă sub aripile ocrotitoare de bisericii, păr. episcop Iuliu al Gherlei a lansat un căl-

duros apel către întreaga eparhia sa, de-a veni în ajutorul acestei minunate opere caritative de uriașă importanță socială. Nimic nu împiedecă însă, ca și din alte părți ale bisericii noastre să se trimită ajutoare, fie în bani, fie în natură. Ele sunt a se adresa direct la mănăstire în Bicsad, județul Satmare.

Gazetele din București anunță că noul ministru de culte d. Dr. Dumitrescu-Brăila nu ar fi putut spune în chestiunea concordatului decât că „această chestiune întimpină greutăți mari”. Și nu e mirare, dacă ne gândim, că d. doctor, care nu pare a fi un specialist în materie de culte, întimpină el însuși foarte mari dificultăți întru a se orienta asupra problemelor ce i-se pun spre a fi soluționate. Așa fiind, biserica ortodoxă poate fi liniștită, că concordatul n'are să se încheie curând.

După discuții, scurtate esențial prin absentarea ostentativă a tuturor arhierilor ortodoxi din Ardeal (cari au trebuit, chipurile, să sfințească chiar atunci catedrala reparată delă Arad), „Constituanta” bisericească din București și-a terminat lucrările, Sâmbăta trecută, adoptând, cu mici modificări, noul proiect de unificare al comisiei de 15. Proiectul acesta se transpune acum de nou la Sinod, unde vor participa și episcopii ardeleni, convocând probabil de nou neînțelegeri pe chestiile cunoscute.

Primul articol al proiectului de organizare a bisericii ortodoxe are și numirea de „biserica dominantă” a statului român. Impotriva acestei expresiuni puțin norocoase s'a ridicat, credincios hotărârilor delă Alba Iulia, d. Vasile Goldiș. I-s'a spus însă că aversiunea sa față de acest cuvânt este isvorită dintr'un sentiment de „exagerație egalitară” și d. Goldiș a fost bătut, trebuind să renunțe la părerea s'a... „regionalistă”.

Imediat după încheierea Constituantei s'au deschis la București ședințele sf. Sinod. S'au discutat chestiuni mărunte, între cari compunerea unor neînțelegeri din Basarabia, în legătură cu arhiepiscopul Gurie, care pare a nu prea voi să se supună unor hotărâri anterioare ale Sinodului. Proiectul de unificare nu s'a pus în discuție și se vede, că de nou a intervenit ceva, căci Sinodul s'a închis pe neașteptate, amânându-se ședințele lui fără de termin.

O circulară dată din partea noului ministru de culte asigură cultului baptist cea mai deplină libertate. Se știe însă, ca predicatorii să aibă cetățenia română. Cei ce nu ar avea-o trebuie să obțină pentru a putea predica o autorizație specială delă ministerul de culte.

Biserica Franței a pierdut la 20 Dec. pe episcopul din Montpellier, Cardinalul de Cabrières. El moare la vârstă foarte înaintată de 92 de ani, dar trece din această lume încunjurat de respectul țării întregi, care pentru extraordinarele sale merite, câștigate în cursul războiului, îl decorase cu „Legiunea de onoare”. A fost un harnic scriitor, și un excelent orator, care în cursul păstoririi sale de aproape 50 de ani a știut să facă din eparhia sa o eparhie de model.

Senatul a ratificat cu 45 voturi majoritate hotărârea Camerii, de-a susține legăturile diplomatice dintre republica franceză și Vatican. Biruința aceasta, câștigată după o aprigă luptă contra opoziției radicale, este un moment de importanță internațională. Prestigiul sf. Seaua a dobândit foarte mult prin această ratificare.

Episcopii ruși, refugiați dinaintea teroarei bolșevice, s'au întrunit pela mijlocul acestei luni într'un sinod mai mare în Belgradul Sârbiei. Desbaterile sinodului vor dura câteva săptămâni, și încheierile lor promit a fi foarte interesante. Patriarhului sârb Dimitrie i-s'a dat prezidenția de onoare.

Săptămâna politică.

Cel mai important eveniment politic din ultima săptămână este, fără îndoială, **ieșirea partidului liberal din rezervă**, și anunțarea, că doresc să iee singuri puterea. Un număr mai recent al organului liberal conducător „Viitorul” a spus-o pe față și prin aceasta s'a ridicat deplin vălul ce acoperea încă motivele, pentru cari a trebuit să eșueze tratativele dintre acest partid și partidul național ardelean.

— Urmarea firească a acestei atitudini deschise este, din partea contrară, **gruparea tuturor partidelor în jurul ideii de-a sădărnicii** cu orice preț un guvern de partid, cum ar fi un **guvern liberal**. Această latură negativă, care unește azi toate partidele contra liberalilor, a ușurat mult situația noului guvern, care începe să aibă tot mai bune șanse de-a putea trece peste ziua fatală de 18 Ianuarie, chiar și în cazul că nu ar putea obține până atunci decretul de dizolvare a actualilor corpuri legiuitoare.

— Nădejdea aceasta se întemeiază și pe faptul, că partidul poporului, așa numitele „**majorități parlamentare**”, au început să se **destrame de-abinele**. Afară de mai mulți aversecani din vechiul regat au trecut pe partea noului guvern întreagă fracțiunea basarabeană a dlui Bogos (vre-o 12 deputați), mulți dintre bucovineni, și câțiva ardeleni, a căror număr va spori însă, așa se spune, foarte curând.

— **Parlamentarii ardeleni majoritari** sunt pe cale de-a se rupe, cu eșecțiunea dlui Goga și Groza, de partidul poporului, formând sub conducerea dlui T. Mihali și Dr. Suciu o grupare a parte, în care ne place să vedem cel dintâiu pas spre **Canossa**. Relele imense ce s'au adus asupra Ardealului prin păcatul politic al dlui Goga, care a desbinat partidul național, sunt într'adevăr atât de mari, încât o pocăință a celor cari pot să o facă și a celor cari pot să fie iertați, ni-se pare un lucru de tot natural și de aceea credem, că ea se va face. O limpezire a întregii politici interne se va produce însă probabil abia după serbătorile Crăciunului.

— În centrul politicii externe europene sta azi **chestia reparațiilor datorite de Germania**. La 15 Ianuarie 1922 este o nouă scadență, și fiindcă republica germană pare a se fi putut achita numai foarte anevoe și cu prilejul ultimei rate, între Anglia și Franța se țin de o vreme încoace lungi pertractări în această chestiune. Mai nou e vorba de-a aduce și pe alții la sfat și astfel nu este eschis să ne trezim în curând cu o **mare conferință a tuturor puterilor europene**.

— În 4 Ianuarie 1922 se va întruni la Cannes, în scopul acesta, o **conferință prealabilă**, unde se vor continua discuțiile începute la Londra. E vorba, că lucrurile merg într'acolo ca anumite puncte ale tratatului din Versailles, mai ales în ce privește plățile germane, să fie modificate, și lui Briand i-ar reveni greaua problemă de-a determina parlamentul francez să renunțe la ideea intangibilității acestui tratat.

— Până la serbătorile Crăciunului catolic, **parlamentul irlandez** nu a ratificat acordul cu Anglia. Se speră însă, că după serbători ratificarea se va face foarte curând. Cum însă De Valera continuă a fi împotriva acordului

pe care îl găsește umilitor, surprize nu sunt eschise.

— **Rezultatul plebiscitului din Șopron** fiind aprobat din partea comisiei ambasadorilor marilor puteri, comisia militară interaliată va preda mâine, în 1 Ianuarie 1922, teritoriul plebiscitar din jurul Șopronului guvernului maghiar.

Știri mărunte.

Personale. *Miercuri sara, în 28 Decembrie*, Escelența Sa pâr. mitropolit Vasile a plecat la București, în cauze bisericesti-scolare și pentru a lua contact cu noul guvern. *Reîntoarcerea la reședință se așteaptă pe mâine, Duminecă, în 1 Ianuarie.*

— *Implinindu-se anul acesta 4 ani de episcopie*, Preasfințitul Iuliu al Gherlei va pleca în curând la Roma „ad visitanda limina Apostolorum”.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. **Dr. Ioan Balan** și pe pâr. **Dr. Iuliu Florian** de asesori ordinari, iar pe pâr. **Traian German** și pe pâr. **Iuliu Maior** de asesori supleanți la forul matrimonial de a III-a instanță pentru diecezele sufragane. Tot ca asesor supleant a fost numit la forul de a II-a instanță pentru arhidieceză pâr. **Ioan Pop-Câmpeanul**. Ca defensor la forul pentru dieceze a fost numit pâr. **Dr. Augustin Tătar**.

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. **Artemiu Anderco** de paroh în leud, pe pâr. **Teodor Cherebeșiu** de paroh la Lelești, pe pâr. **Ioan Medan** de adm. parohial la Călinești, pe pâr. **Augustin Boldor** de adm. parohial la Ghicșiul de sus, pe pâr. **Mihail Manciu** de adm. parohial la Tăure, pe pâr. **George Manciu** de adm. inter. la Enciu și pe clericul **Demetriu Robu** de actuar la oficial diecezan.

— P. V. Ordinariat de Lugoj a numit pe pâr. **Dr. Demetriu Manu** de asesor consistorial și protopop onorar.

Pentru orfani. Cu bucurie anunțăm, că „**Banca Națională**” a României și „**Societatea pentru ocrotirea orfanilor din război**” a pus la dispoziția Preaveneratului Ordinariat arhidiecezan pentru iubiții noștri orfani din Obreja suma de câte 100 mii de lei. Mulțumita noastră se înfrățește cu rugăciunile lor, răspunzând pentru acest însemnat și foarte bine venit ajutor, creștinește și în singurul chip cu putință, cu un: Dumnezeu le răsplătească!

Gratificațiile fostului ministeriu. Trei din ministrii fostului guvern, cel de culte (d. Goga), cel de interne (d. Argetoianu) și cel de industrie (d. Averescu) au împărțit, în preajma plecării lor din fruntea departamentelor, între funcționarii ministerelor, fonduri, cari aveau cu totul altă menire, și asta cu scopul de-a le câștiga simpatia. Pe urma recercărilor funcționarilor dela celelalte ministere de-a li-se face și lor atari gratificații, chestia a ajuns în Consiliul de ministri, care a hotărât să facă o anchetă, obligând apoi pe foștii șefi ai celor trei ministere să restituie sumele, împărțite fără temei legal. Altfel vor fi dați în judecată. — Bine se începe cu desvelirile regiunii cinstei!

Locale. Mâine, Dumineca înainte de Nașterea Domnului, va predica în catedră Mons. **Dr. Izidor Marcu**, prelat papal.

— **Trupa teatrală** condusă de dna Mărioara Voiculescu și d. I. Manolescu a jucat Lunia trecută, cu un succes ce nu s'a mai atins pe scena Blajului, puternica dramă „**Copilul din flori**”. Multă lume a rămas însă cu dureri de cap din cauza, că sala de gimnastică a liceului de băieți nu are aranjamentul necesar de ventilație. Și ne gândim, că din sumele ce se în-

cassează pentru ea s'ar putea face eventual și lucrul acesta.

— La **serata muzicală-literară a Reuniunii femeilor** din Dumineca trecută a vorbit pâr. Dr. Victor Macaveiu, canonic, despre euthanasie, s'a declamat din partea unei eleve a liceului și s'au cântat diferite colinzi și alte piese potrivite timpului sacru.

Moartea compozitorului C. Saint-Saëns s'a întâmplat zilele trecute la Alger. Marele fiu al Franței, care a îmbogățit literatura muzicală a lumii cu mai multe opere nemuritoare, în frunte cu Samson și Dalila, care țin azi de repertoriul invariabil al Operei franceze, s'a scins la vrâsta înaintată de 86 ani. Saint-Saëns a fost și un mare iubitor al literaturii, publicând și câteva volume de versuri destul de frumoase.

Irlanda liberă. Așa întitulează d. Iorga un articol publicat în Nr. din Dumineca trecută al „Universului”. Intre factorii prin cari s'a păstrat puterea de viață a acestei națiuni, dl Iorga înseamnă și: „**alipirea la legea catolică** rămasă pentru mulți ca **singurul exponent al conștiinței lor naționale**”. Incestăm această constatare, ca un apropos la cele scrise de noi în Nr. 51 sub titlul „**Meminisse iuvabit**”.

A ars gara de Nord din București. S'a aprins dintr'un circuit scurt, și observându-se focul destul de târziu, neavând apă în apropiere, a ars aproape toată partea dreaptă a gării. Pagubele se evaluează la cel puțin 10 milioane lei. Gazetele din București infierează cu tot dreptul încurcia ce-a stăpânit la aceasta gară, unde nu s'a aflat un singur pichet de incendiu, lipsind și aparatele de stins, cari se află în toate fabricile și stabilimentele industriale.

Centenarul de 300 ani delă nașterea lui Molière se va prăznuși la București în cursul lunii Ianuarie. La Teatrul național se va aranja din acest prilej o reprezentație de gală și o întreagă săptămână se vor da tot piese de ale marelui autor comic francez. Se vor mai ținea apoi conferințe, declamări și o reprezentație de cinema în cadrele unei serbări școlare aranjate de „**Uniunea Francezilor din România**”.

Nr. 1901/921.

Publicațiune.

Toți proprietarii, usufructuarii etc. de case, fabrici, ateliere și alte stabilimente comerciale și industriale de pe teritoriul comunei urbane Blaj sunt provocați, ca în timp de 10 zile dela publicare, să prezinte în scopul conscrierii impozitului proprietăților funciare clădite — primăriei comunale Blaj următoarele date privitor la imobilul ce-l poșede și anume:

1. Nr. casei.
2. Numele proprietarului, usufructuarului.
3. Imobilul este: Edificiu parter, sau etaj și constă din: câte camere? Camerele cât sunt de mari (lungime, lățime în metri)? Ce destinațiune au? Este atelier și ce fel? Câte sunt date în chirie, cu cât anual și cui? Sunt închiriate, mobilate sau fără mobile? Ce superedificate se află în curte? Ce mărime are curtea (în metri pătrați)?

Se observă, că în baza art. 17 al legii impozitelor directe, toate clădirile afectate unui serviciu public și neproducătoare de venit sunt scutite de impozitul cedei B., deci cad sub evaluare și în scopul acesta este necesitate de datele mai sus.

Blaj, la 21 Decembrie 1921.

Alexandru Pop Păcurariu,
notar cercual.